

İSVEÇ'TE ANA DİLLERİNE KAVUŞAN KÜRT ÇOCUKLARI • ROHAT

Bugün İsveç'te 10 bin civarında Kürt yaşamaktadır. Kürdistan'ın dört parçasından gelen bu kitle içerisinde özellikle Türkiye ve İran Kürdistanı parçalarından gelenler büyük bir çoğunluk oluşturmaktadırlar. Gerek 1980 yılında Türkiye'de askeri cuntanın işbaşına gelmesi ve gerek İran-İrak savaşından sonra İsveç'e gelen Kürt kitlesinin sayısında büyük bir artış görüldü.

İsveç'te yaşamakta olan 10 bin civarında Kürt göçmen kitlesinin çeşitli sorunlarını tartışmak üzere Devlet Göçmenler Dairesi (SIV) tarafından 4-6 Nisan 1984 yılında Sigtuna kentinde "İSVEÇ'TE KÜRTLER" adlı önemli bir seminer yapıldı. Kürt çocuklarının eğitim ve öğrenim sorunları da bu seminerde geniş bir şekilde ele alındı. Kürtlere ilişkin eğitimin iyileştirilmesi alanında bir çalışma gurubu kuruldu. Bu seminare günlük çalışmalarında Kürtler ile yakından ilgilenen birçok uzman, kuruluş temsilcisi ve Kürtlerden oluşan 65 kişilik bir ekip katıldı. Seminerde konuşulan, tartışılan tüm konular daha sonra Devlet Göçmenler Dairesi tarafından bir bröşür olarak yayınlandı. (1)

Sigtuna kentinde yapılan bu seminer Avrupa'da Kürtler üzerine resmi olarak bir devlet tarafından yapılan ilk ve en geniş toplantı niteliğini taşımaktadır.

Bu seminer aynı zamanda Devlet Göçmenler Dairesi tarafından hazırlanan ve Kürtleri ele alan bir kitabın "Om Kurder" çıkışına da denk düşmüştür. Kürtleri konu edinen bu geniş araştırmada Kürtlerin dili, edebiyatı, tarihi ve daha birçok alanda aydınlatıcı bilgiler yer aldı. (2)

Gerek 1984 yılında Sigtuna Kentinde Kürtler üzerine yapılan seminer ve gerek aynı yılda Devlet Göçmenler Dairesi tarafından basılan "Kürtler Üzerine" adlı araştırmanın yayınlanmasıyla, Kürtlere İsveç'te götürülecek hizmetlerin bir analitik değerlendirilmesi yapıldı. Atılan bu önemli adım sürece içinde yavaş yavaş meyvelerini vermeye başladı.

10 YILLIK BİR ÇALIŞMA

1977 yılında İsveç'te kabul edilen "Anadil Reformu" sonucunda birçok diğer azınlık yanında Kürt çocukları da kendi dillerini özgür bir şekilde öğrenme şansına kavuştular. O günden bugüne kadar Kürt çocuklarının eğitim ve öğrenimi alanında büyük adımlar atıldı. Eğitim gittikçe bir bütünselliğe kavuştu. Eğitim kurumları oluştu, kadrolar yetişti, ders araç ve gereçleri hazırlandı, böylece birçok Kürt çocuğu kendi dilini, kültürünü ve öz kimli-

ğini yavaş-yavaş özümlemeye başladı. Böylece İsveç'te Kürtlerin kendi ana-dillerine kavuşmaları 10 yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu on yıl içerisinde önemli çalışmalar yapıldı. Bu alanda diğer ülkeleri İsveç ile kıyasladığımızda hiçbir ülkede Kürt çocukları böyle büyük kazanımlara sahip olmadılar.

ÖNEMLİ BİR ADIM

1984 yılında İsveç Yüksek Öğrenim Kurumu (UHA), Stockholm Yüksek Öğretmen Okulu bünyesinde bir Kürtçe bölümün açılmasına karar verdi.

İki yıl süren ve dört termin olan bu bölümün mezunları, İsveç'te yaşamakta olan ve eğitimin çeşitli kademelerinde bulunan Kürt çocuklarına anadil dersi olarak Kürtçeyi öğreteceklerdir. 3. yılı tamamlanan Yüksek Öğretmen Okulu, 1986 yılında ilk mezunlarını verdi.

Giriş sınavları Kürtçe ve İsveççe olan okula, 3 yıl içerisinde yaklaşık 20 kişi kayıt yaptı. 1984 yılında kayıt yaptıran 9 öğretmen adayı, okulu bitirerek çeşitli eğitim kurumlarına atandılar.

Okulda ikisi Kürt olmak üzere, çeşitli derslere giren İsveçli öğretmenlerden oluşan birçok öğretim görevlisi çalışmaktadır. "Anadil -Kürtçe" ve "Kürtçe Metodik" denilen dersler dışındaki dersler İsveççe yapılmaktadır. Kürtçe dersinin kapsamı içerisinde Kürtçenin gramatik yapısı, Kürt Lehçeleri ve Kürt edebiyatı tarihi gibi konular işlenmektedir. Ayrıca linguistik dersleri de okutulmaktadır. Bunun yanında İsveççe fizik, kimya, matematik, pedagoji gibi dersler de okulda öğretilmektedir. (3)

Her termin sonunda öğrenciler birer İsveç ve Kürt sınıfında belli pratikler yapmak zorundadırlar. Ayrıca öğrenci-

ler bir defaya mahsus olmak üzere kendi ülkelerine gidip belli bir staj yapmakla da yükümlüdürler. 1986 mezunları Kürdistan'daki politik zorluklar ve eğitim olanaksızlıkları nedeniyle Kürdistan'a gidemediler. Bunun yerine, Kürt öğretmen adayları Sovyetler Birliği'nde bulunan Kürt çocukları arasında stajlarını yapmak için, 1986 yılında Sovyetler Birliği'ne bir gezi yaptılar. Başta Leningrad olmak üzere Bakü, Tiflis, Erivan ve Moskova kentlerini ziyaret eden öğrenciler, 3 hafta boyunca öğretmenleriyle birlikte çeşitli eğitim kurumlarında incelemeler yaptılar, deney ve gözlemlerini artırarak memnun bir şekilde geri döndüler. (4)

Kürt Yüksek Öğretmen Okulu'nda okuyan öğrenciler 1985 yılından itibaren "Mamosteyê Kurd" (Kürt Öğretmeni) adlı bir mesleki dergi yayınlamaya başladılar. Şimdiye kadar 2 sayısı çıkan bu yayın organı, Kürtçenin her iki büyük lehçesi yani Kurmanci ve Sorani lehçeleriyle yayınlanıyor. (5)

1974-1975 öğretim yılında Kürt öğretmenlerinin sayısı 2 iken bugün 20'ye ulaşmıştır. 1986 yılında biraraya gelen Kürt öğretmenleri, kendi mesleki sorunlarını dile getirmek, bilgi alış-verişinde bulunmak amacıyla, bir Kürt Öğretmenler Derneği kurma kararına vardılar. Derneğin kuruluş hazırlıkları sürmektedir.

Kürt Öğretmen Okulu'nun açılmasıyla, İsveç'te öğretmen yetiştirme sorunu büyük ölçüde çözülmüş durumdadır. İsveç'te bulunan eski Kürt öğretmenleri bazı hizmet içi kurslar vasıtasıyla deney ve bilgilerini artırmak olanaklarına sahiptirler. Örneğin geleneksel olarak yaz aylarında Nordens Folkhögskola Biskops-Arnö Okulu ve İsveç Yazarlar Birliği'nin ortaklaşa hazırladıkları bir haftalık Kürtçe kursa birçok eğitimci katılmaktadır. Bu kurslardan sonuncusu 11-16 Ağustos 1986 yılında yapıldı.

DERS ARAÇLARI SORUNU

Eğitimin çeşitli basamaklarında kullanılacak çeşitli ders araç ve gereçlerinin hazırlanması alanında bazı ön adımlar atılmış ve çalışmalar sürmektedir.

Kürt çocuklarının ders araç ve gereçlerinin temini için Devlet Ders Araçları Enstitüsü (Statens Institut För Laromedelsinformation) tarafından bu hususta bir rapor hazırlanıp tüm yetkili kurumlara dağıtıldı. "Kürtler İçin Ders Araçları - Bir İhtiyaç Analizi" adını taşıyan bu rapor 1984 yılında ayrıca bir kitapçık olarak da yayınlandı. Raporunda, Kürt çocuklarının eğitim araçlarından yoksun olduğu, bu alanda büyük bir gereksinimin olduğu, Kürtçenin iki

ilgilenecekti. Bu doğrultuda çalışmalarını sürdüren proje, 1984 yılında "Okullardaki Kürt Çocukları" adlı bir rapor hazırlayıp yayınladı. (16)

Mehmet İzol tarafından kaleme alınan rapor, daha ziyade bölgede Kürtçe yapılan anadil eğitiminin bir dökümünü yapmaktadır. Proje, bölgedeki Sosyal İşler Dairesiyle işbirliği halinde yürütülüyor. Proje tarafından ayrıca *Rênasi* ve *Çarçıra* adlı iki yayın organı da yayınlıyor.

Aile—Okul ve çocuk işbirliğini daha iyi düzenlemek amacıyla yürütülen Kürt kadınlarına yönelik bazı projelere de değinmek gerekir. Örneğin 1983 yılında Stockholm'de bulunan Kürdistan'lı kadınlar Derneğine bazı çalışmaları gerçekleştirmek amacıyla 20 bin kronluk bir yardım sağlandı. Devlet Göçmenler Dairesi 1984 yılında yayınladığı 73 sayfalık raporda Kürt kadınlarına ilişkin çalışmaların geliştirilmesi için birçok öneride bulunmaktadır. (17)

İsveç'e yeni gelen Kürt ailelerinin İsveç toplumunu daha iyi tanımasını, topluma uyum sağlamalarını, bu aileler ile çeşitli kurumlar arasında sağlam köprülerin kurulması için bazı Kürt aile pedagogları atandı. Stockholm ve Uppsala kentlerinde bu çalışmalarını sürdüren pedagoglar bir nevi sosyal danışmanlık görevlerini üstlenmiş durumdadırlar.

İsveç'te, Stockholm'ün Botkyra Belediyesi'nde 2 Kürt aile pedagogu çalışmaktadır.

Yine bu düzeyde Devlet Göçmenler Dairesi tarafından Uppsala kentinde başlatılan Ortadoğu Kadınlar Projesi'nde (Kvinnoprojekt Mellanöstern) çalışan Roonak Rashed adlı anaokul öğretmeninin çabalarına değinmek gerekir.

İSVEÇ'TEKİ EĞİTİM AĞI VE KÜRT ÇOCUKLARI

Okul öncesi yaş gurubunda olan çocuklar, temel eğitim kademesinde olanlar, liseye gidenler ve yetişkinler eğitimine devam eden tüm Kürtler, İsveç'te kendi dillerini öğrenme hakkına sahiptirler. Yasalarca bu onların isteğine bırakılmıştır. İsveç genelinde bir değerlendirme yapacak olursak, Kürt çocuklarının büyük bir çoğunluğu anadil derslerini takip etmektedirler.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Temel eğitim, yani henüz okula gitmeyen, 1,5-6 yaş gurubunda olan Kürt çocukları İsveççe "Daghem" denilen çocuk yuvalarına giderler. İsveç ve diğer halkların çocuklarıyla birlikte günlerini bu çocuk yuvalarında geçirirler.

Bununun yanında aynı dili konuşan halkların çocukları bazen ulusal çocuk yuvalarında birarada toplanır. İşte böyle bir çocuk yuvası Kürt çocukları için 1984 yılında Tensta bölgesinde açıldı ve Kürt Çocuk Yuvası diye adlandırıldı. Resmi olarak kentin Sos-

yal İşler dairesi tarafından açılan bu yuva, ilk etapta Türk elçilik görevlilerinin saldırısına uğradı. Bu çocuk yuvasının açılışını, İsveç'in en büyük gazetelerinden Dagens Nyheter "*Batı Avrupa'nın İlk Kürt Çocuk Yuvası*" şeklinde haber olarak verdi.

Şu anda yuvada 15 çocuk kalmaktadır. Bir İsveçli müdür, bir Kürtçe anadil öğretmeni, birisi Kürt olmak üzere, ayrıca 3 çocuk bakıcısı çalışmaktadır. Çocuklar hem Kürtçeyi, hem İsveççeyi öğrenmek suretiyle iki dilli bir eğitimden geçmektedirler. Çevre Tabiat Bilgisi, Resim-Form, Ses-Hareket gibi pedagojik eğitimin yanı sıra, sade bir dille eğitsel bir program da uygulanmaktadır.

21. 11.1986 tarihinde 2 yılını dolduran Kürt Çocuk Yuvası, bu münasebetle bir şenlik düzenledi. Şenlikte veliler, çocuklar, yuva personeli ve birçok konuk hazır bulundu. Çocuklar Kürtçe ve İsveççe türküler söyleyip, konuklara kendilerinin hazırladıkları gösterileri sundular.

TEMEL EĞİTİM

İsveç'te 7-16 yaş gurubunda olan Kürt çocukları "*Grund Skolan*" denilen temel eğitime devam etme hakkına sahiptirler. Bu eğitim tüm çocuklar için zorunludur. Temel eğitimi bitirenler daha sonra "*Gymnasieskolan*" denilen liselere devam ederler. Zamanında okula gidememiş veya öğrenimini yarıda bırakmış kişiler için "KOMVUX" denilen yetişkinler eğitimi olanağı mevcuttur. Özellikle bir meslek sahibi olmak isteyen veya ileride bir yüksek okula girmek isteyen Kürt yetişkinlerinin büyük bir kesimi bu okullara giderler.

Yukarıda sıraladığımız tüm eğitim kurumlarında okuyan Kürt çocukları temel ve mesleki dersler dışında ayrıca anadil olarak Kürtçe öğrenirler. Ders programlarında "Anadil" diye belirtilen ders için, belli bir zaman ve belli bir sınıf belirlenerek çocuklar, o gün o saatte anadil öğretmeni yardımıyla Kürtçe öğrenirler.

1984 yılında "Kurdiska Projektet" adlı Kürtlere yönelik bir projenin derlediği bilgilere göre, yalnız Stockholm kentinde Tensta-Rinkeby-Hjusta semtlerinde 43 öğrencinin anadil olarak Kürtçeyi seçtikleri görüldü. Bu veriler 1984-85 öğretim yılında göre tespit edildi. Yine 1983 yılında Uppsala kentinde 37 Kürt çocuğu, anadil olarak Kürtçe okudular. Yukarıda örnek olarak verilen rakamlar, yalnız 7-16 yaş gurubunda olan, yani temel eğitim okullarına giden ve yalnız bazı yerleşim merkezlerinde okuyan öğrencilerin sayısını göstermektedir. Tüm İsveç düzeyinde ve tüm yaş gurupları içerisinde Kürtçe öğrenen Kürt öğrencilerin sayısı oldukça kabardır. Kürtlerin yoğun olarak oturdukları Stockholm'ün bazı yerleşim merkezlerinde 20 Kürt öğrencisi liselerde anadil dersi almaktadırlar.

CUMARTESİ OKULU

1982 yılında Tensta semtinde açılan ve "*Cumartesi Okulu*" (Lördag Skolan) diye adlandırılan Kürt okuluna, Stockholm'ün çeşitli semtlerinde oturan, birçok çocuk devam etmiştir. Çocukların özellikle boş zamanlarını değerlendirdiği anadil Kürtçe alanında destek bir eğitim gördükleri ve birçok sanatsal etkinliğin bulunduğu bu okulda, 3 sınıf açılmış, her sınıfın da bir öğretmeni mevcuttur. Bu okulun çalışmaları sonucunda iyi bir folklor ve koro ekibi yetişmiş, bu ekipler, sık-sık gösterilerde bulunmaktadırlar.

KÜRT ÇOCUKLARININ BAZI YARATICI ETKİNLİKLERİ

Özellikle edebiyat alanında şiir, hikaye, masal, kompozisyon, sinema, tiyatro, resim, müzik, bedeneğitimi, video hazırlama dallarında İsveç'te yaşayan Kürt çocukları arasında birçok başarılı çalışmanın yapıldığını görmekteyiz. Çeşitli eğitim olanaklarının ve araçlarının bulunduğu İsveç'te özgür bir eğitim ortamında gelişen bu yaratıcı etkinlikler, sık-sık basına da yansımaktadır. Bir yandan çocuklar bu çalışmalar vasıtasıyla kendi yeteneklerini ortaya koymakta, diğer yandan kendi halkını başka halkların çocuklarına tanıtmaya fırsatını yaratmaktadır.

1985 yılında "*Allmänna Bernhuset*" adlı bir çocuk örgütü ile, İsveç çocuk televizyon programı, "*Barnjournalen*" in ortaklaşa hazırladıkları bir yarışmada, 40 bin makale arasında Berfin Bak-si'nin bir eseri dereceye girdi ve kendisine bir ödül verildi. Berfin'in de eserinin bulunduğu diğer başarılı çalışmalar sonradan toplu olarak kitap halinde çıktı. (18)

* "*Cumartesi Okulu*" denilen Kürt okulunda bulunan çocuklar, uzun çalışmalar sonunda, ünlü Kürt ozan Şivan'ın da desteğiyle bir Kürtçe çocuk kaseti doldurup yayınladılar. "*Zarokên Şivan Distrên*" (Şivanın Çocukları Söylüyor) adlı bu kasette, birçok koro ve solo Kürtçe çocuk parçaları yer aldı. "*Immigrant Institutet*" adlı bir kurum, bu kasetin çıkartılmasında yardımcı oldu.

* 1985 yılında Akin adlı bir kız çocuğu, İsveç Eğitim Radyosu desteğiyle çekilen ve yabancılık çocukların bazı sorunlarını deşmeye çalışan "*Akin Yurduna Varyor*" adlı dizi filmin baş rolünde oynadı. Film, ayrıca İsveç televizyonunda da gösterildi. Filmin içeriği ve filmin içeriğine dayanarak hazırlanan yabancı çocukların bazı psikolojik sorunlarını irdelemeye çalışan bir araştırma, iki kitap halinde yayımlandı. Film İsveç'te ilgi ile izlendi. (19)

* 21.11. 1986 tarihinde Kürt çocuk yuvasında kalan 1,5-6 yaş gurubunda olan çocuklar "*Şengê û Pengê*" adlı bir tiyatro sergilediler. Bu afacan, körpe çocukların başarısı, konuklar tarafından ilgi ile izlendi.

* Mahmut Baksi'nin *Zozan* adlı çocuk kitabından uyarlanan ve 1979 yılında İsveç televizyonu ikinci kanalında yayınlanan üç bölümlük seri çocuk filmi, 1986 yılında video olarak düzenlendi. Bu videoda Kürtçe okuma-yazmayı İsveç'te öğrenen Dılovan adlı 8 yaşındaki bir kız çocuğu üstün başarı göstererek bu çizgi filmin seslendirmesini yaptı.

* 1982 yılında kurulan ve 1983'te liglere katılan Kürt gençlerinden oluşmuş "*Kurdistan Spor*" adlı gençlik takımı, kendi kümesinde 1983 ve 86 yıllarında şampiyon oldu. Kürdistan Spor'un gençlerden oluşan 200 dola-yında üyesi vardır.

Bu alanda diğer bir başarılı çalış-maya de değinmek gerekir. İsveç'te 160 takım arasında veya 16 grup arasında 1986 yılında en çok gol atan Kemal adlı bir genç, 31 gol atarak gol kralı oldu. Bundan dolayı kendisine bir ku-pa verildi.

* 11.10.1985 günü, İsveç Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu bir çocuk şenliği düzenleyerek, Kürt çocukları-nın sanat alanındaki yaratıcılıklarını sergiledi. Üç ayrı dalda açılan (Hikaye, şiir, resim) yarışmada, derece alanlara ödülleri verildi. Ödül alan eserler, Ber-bang dergisinin 1985 yılında yayınlan-an 5. sayısında yayınlandı.

Kürt çocuklarının sanat alanındaki gösterdikleri yaratıcılık hususunda on-lara yardımcı olmaya çalışan pedagog Gunilla Lungren ve sanatçı Elly Berg, ortaklaşa 1984 yılından başlayıp 87 yılına kadar sürecek bir projeyi yaban-cı çocuklar arasında başlattılar. Kendi-siyle yapılan bir röportajda Gunilla Lungren şöyle demektedir: "Özellik-le siyasi kökenli ailelerden gelen Kürt çocuklarının kendilerine olan güveni fazladır, kişiliklerini oldukça koru-maktadırlar" (20)

Bu proje çerçevesinde yabancı ço-cukların yazdıkları çeşitli şiirler bir ki-tapta bir araya getirilerek 1985 yılında "*Dünyanın Göbeğinde Rinkeby*" adıyla İsveççe olarak yayınlandı. Bu der-lemede Berfin Baksi ve Berna Beysü-len'in birer şiiri de yer almıştır. Yine "*Barn Ombudsmannen 1986*" adlı bir dergide, yayınlanan "*Kendi Yara-tıcılığı Sayesinde Gelişme*" adlı ince-lemede Kürt çocuklarının bazı sanat-sal başarıları üzerinde duruluyor.

KÜRT ÇOCUKLARIYLA DAYANIŞMA

Kürt çocuklarının Kürdistan'da içinde buldukları zor koşulları dile getirmek, onların sorunlarına yardımcı olmak ve onlarla dayanışmasını dile getirmek için "*Çocukları Kurtarın*" (Râdda Barnen) adlı bir İsveç çocuk örgütü, bir dizi çalışma yapmaktadır.

Yaklaşık olarak 220 bin üyesi olan ve 70 yıllık bir geçmişe sahip olan bu örgüt, özellikle üçüncü dünya ülkeleri çocukları ve göçmen işçi çocuklarıyla sürekli dayanışma içersindedir.

Bu örgütün 11-13/ 2/ 1985 tarihinde düzenlediği "*Çocuk Günleri*" adlı konferansta, bin kişilik bir kitle karşı-sında Kürt çocuklarının sorunları dile getirildi. Elin Clayson bir konuşma ya-parak Kürdistan'daki eğitimin ırkçı-şo-ven yapısına değindi. Kürt çocukları ulusal giysileriyle çeşitli gösterilerde bulundular.

Yine örgüt 1986 yılında İsveç'in Trelleborg limanına gelip iltica isteminde bulunan çocuklu ailelerin karşılaş-tıkları güçlükleri araştırmak için bir komisyon oluşturdu. Yerinde yapılan incelemeler sonucunda 65 sayfalık bir rapor hazırlanıp yayınlandı. Bu yayı-nın kapağında 11 yaşındaki bir Kürt çocuğunun İsveç üzerine izlenimlerini dile getiren resmi basıldı. Raporda ayrıca Helin adlı bir Kürt çocuğunun, diğer kardeşleri ve ailesiyle birlikte içersinde bulunduğu dram da yer al-dı. (21)

Bu örgütün yılda bir yayınladığı "*Barn Ombudsman*" adlı yayı-nında Kürt çocuklarına ilişkin çeşitli yazılar yer aldı. Elin Clason'un "*Kürt Çocukları*" adlı bir incelemesi de bu sayıda yayınlandı. (22)

"Çocukları Kurtarın" örgütü, 1983 yılında yaptığı "*Bize Kaçış*" adlı 220 sayfalık bir araştırmasında Kürt çocuk-larının içersinde bulunduğu psikolojik çatışma ve zorlamalara dikkat çekti. Kitapta ayrıca Ann Eriksson'un Kür-distan'da çektiği çeşitli resimler de yer aldı. (23)

Daha birçok diğer alanda bu örgüt Kürt çocuklarına ve onların sorunları-na yardımcı olmaya çalışmaktadır.

ÇEŞİTLİ KURUMLAR VE İŞBİRLİĞİ

İsveç'te Kürt çocuklarının sorunla-ryla uğraşan çeşitli resmi ya da yarı resmi kurumların işbirliği halinde ça-lışmaları, çalışmaların bütünlüğüne güç katmakta, çalışmalar daha da rasyonel bir yapı kazanmaktadır. Bu alanda aktif çalışmalarda bulunan kurumlar şunlardır:

- *Statens Invandrarverk* (Devlet Göçmenler Dairesi)

- *Statens Insitut För Lâromedel-information* (Devlet Ders Araçları In-formasyon Enstitüsü)

- *Statens Kulturrad* (Devlet Kültür Danışmanlığı)

- *Högskolan För Lâvarutbildning* (Yüksek Öğretmen Okulu)

- *Râdda Barnen* (Çocuk Esirgeme Kurumu)

- *Skolöverstyrelsen* (Okullar Genel Müdürlüğü)

- *Immigrant Institutet* (Göçmenler Enstitüsü)

- *Socialstyrelsen* (Sosyal Sağlık Müdürlüğü)

- *Komun* (Belediye)

Bu kurumlar içersinde özellikle *Devlet Yabancılar Dairesi*'nin çalış-malara büyük destek ve cesaret sağladığını belirtmek gerekir.

SONUÇ

Yukarıda kısaca açıklamaya çalış-tığımız Kürt çocuklarına yönelik eği-tim ve öğrenim etkinlikleri, diğer so-runlara çözüm arama çalışmaları gün-den güne gelişip yetkinleşmektedir. Çeşitli resmi kurumların, uzmanların, yazar ve diğer örgütlerin bu alandaki çalışmaları aralıksız sürmektedir. Ola-nakların eşit olarak dağıtıldığı, fırsat eşitliğinin tüm yabancılar için geçerli olduğu İsveç gibi demokratik bir ül-kede, bu çalışmaların ilerde daha da gelişeceği kanısındayız.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1- *Rapport Fran Semiraiet, Kurder i Sverige. Statens Invandrarverk 1984, Norrköping*
- 2- *Om Kurder, Kuutmann Alar, 1984 Norrköping*
- 3- *Lokal Plan För Hemspraksrarlingen, Högskolan För Lararutbildning i Stockholm, 1985 Stockholm*
- 4- *Gera Xwendevanên Kurd Lı Soy-yetistanê, Ahmet Cantekin, Berbang Sayı 3, 1986 Stockholm*
- 5- *Mamosteyê Kurd, Dengê Beşê Kurdi - Xwendegeha Berz Ya Mamostayeti Lı Stockholmê, Hejmar 1, 1985 Stockholm*
- 6- *Laromedel För Kurder. En Behovsonalys, Statens Insitut för Laromed-elsinformation, Siv Nordell, 1983 Stockholm*
- 7- *Em Bıxwinin - Kurdista Lösebok, 1985 Stockholm*
- 8- *Em Bıwısın - Kurdisk Arbetsbok (Nordkurmanci) 1986 Stockholm*
- 9- *Kurdiska Lekar och Ramsor, 1986 Stockholm*
- 10- *Kurdiska Sagor (Kurdiska och Svenska) 1986 Stockholm*
- 11- *Laromedelsförteckning - Kurdiska 1987 Skockholm*
- 12- *Zarokên İhsan 1978 Stockholm, Keça Kurd Zozan 1979 Boras, Hêlin 1984 Boras, Mahmut Baksi*
- 13- *Sprakbygget - Lasebok 1982 Stockholm, Dialog Vaxensvenska 1982 Stockholm, Klar Sprak 1983, Stock-holm*
- 14- *De Boklösa Barnen, Miklos Gulyas, 1982 Lingköping*
- 15- *Information Pa Kurdiska, Statens Invandrarverk 1986 Narrköping*
- 16- *Kurdiska Barn İ Skolan, Mehmet İzol 1984 Stockholm*
- 17- *Utvardering Av Sivs Bidrag Till Kvinnoprojekt, Statens Invandrarverk 1984, Norrköping*
- 18- *Lyssna P8 Oss, 1985 Stockholm*
- 19- *Akın Hittar Hem, Sveriges Utbild-ningsradio, 1985 Uddevala*
- 20- *Bı Pedagoga Gunilla Lunder Ra Hevpeyivin, Roja Nû, 8-1986 Stock-holm*
- 21- *Flyktigbarn İ Folkhemmet, Ulla Esbjörnsson 1986 Stockholm*
- 22- *Barn Omburmannen 1986, Stock-holm 1986*
- 23- *Flykten Till Oss, Radda Barnen 1983 Stockholm*